

ARBEIDSDEPARTEMENTET

Pensjonsreformen og folketrygdens ytelser til uføre

Oppfølging av NOU 2007: 4
Ny uførestønad og ny alderspensjon til uføre

Pensjonsforum 12. mars 2010
Roar Bergan, Arbeidsdepartementet

Disposisjon

- 1. Status for pensjonsreformen**
2. Hvorfor reformere ytelsene til uføre?
3. Uførepensjonsutvalgets forslag
4. Hva skjer 1. januar 2011?

PENSJONSREFORMEN

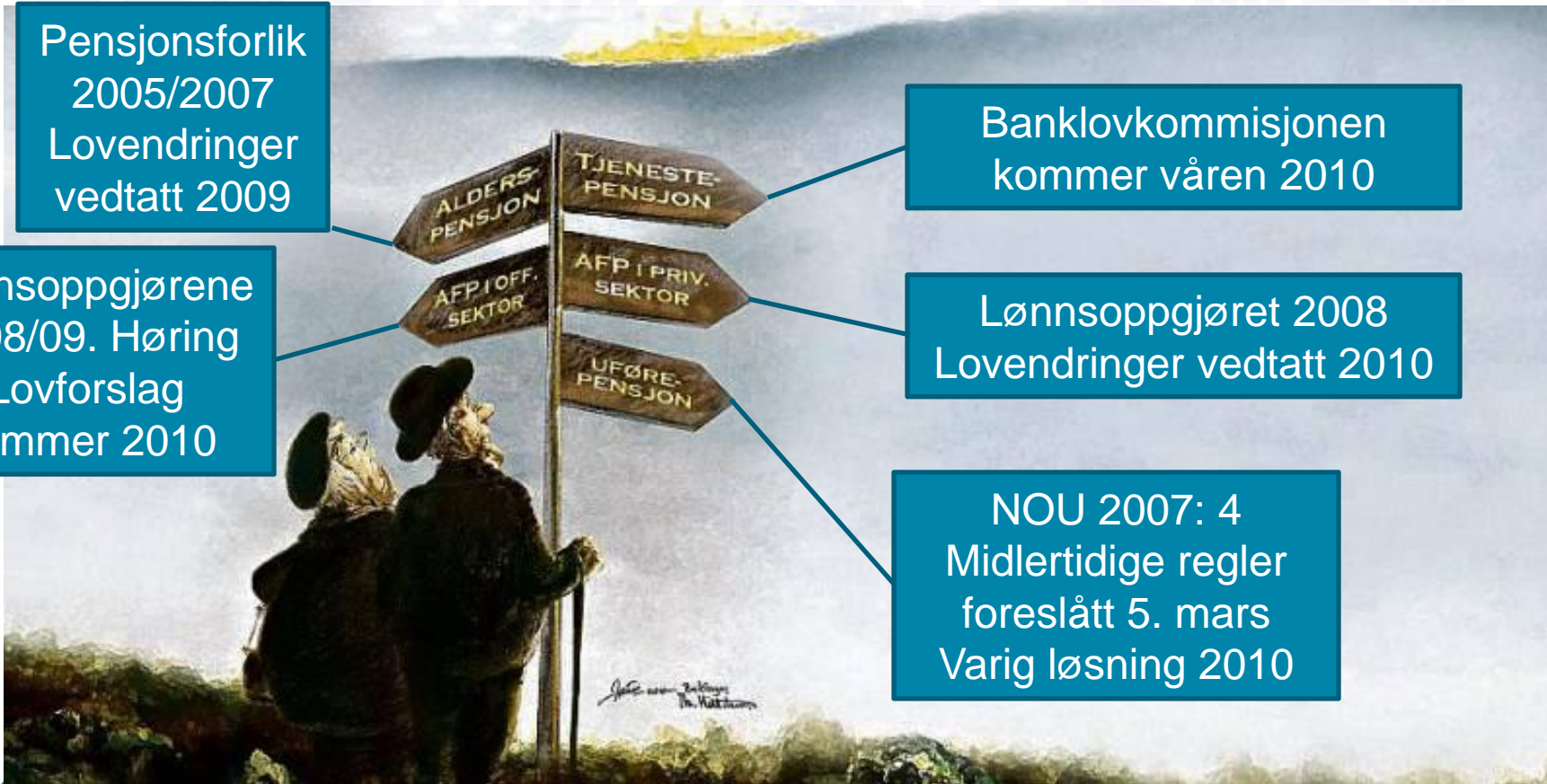
Pensjonsforlik
2005/2007
Lovendringer
vedtatt 2009

Lønnsoppgjørene
2008/09. Høring
Lovforslag
kommer 2010

Banklovkommisjonen
kommer våren 2010

Lønnsoppgjøret 2008
Lovendringer vedtatt 2010

NOU 2007: 4
Midlertidige regler
foreslått 5. mars
Varig løsning 2010

Ny alderspensjon i folketrygden

- Nye opptjeningsprinsipper
  - Alle år teller med, utvidet opptjening (omsorg, verneplikt mm)
- Fleksibel pensjon fra 62 år
  - Høyere årlig pensjon ved senere uttak (nøytralitet)
- Kombinere arbeid og pensjon uten avkorting
- Levealdersjustering
  - Økt levealder gir lavere årlig pensjon enn tidligere årskull
- Ny regulering av årlig pensjon
  - 0,75 % lavere enn lønnsveksten

Disposisjon

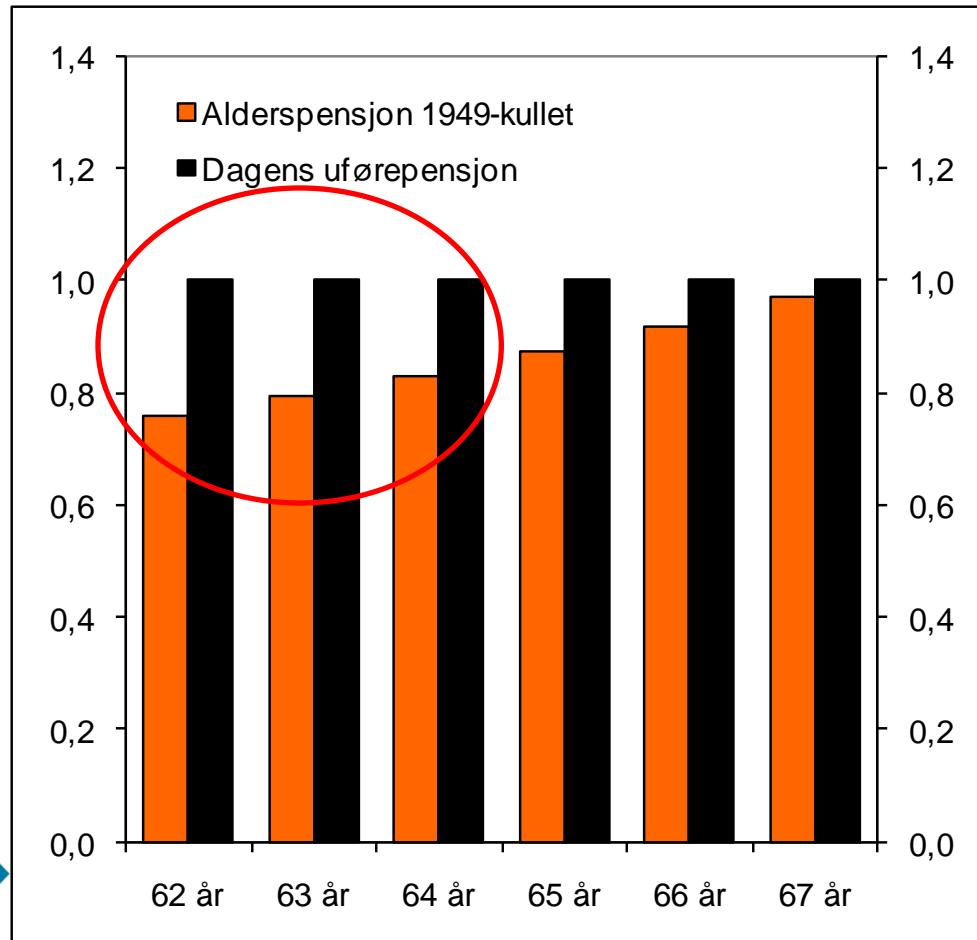
1. Status for pensjonsreformen
- 2. Hvorfor reformere ytelsene til uføre?**
3. Uførepensjonsutvalgets forslag
4. Hva skjer 1. januar 2011?

Pensjonsreformen og **alderspensjon til uføre**

- Reformen gir økt valgfrihet: Tidlig pensjon med lavere årlig pensjon, eller vente og få høyere pensjon
- Uføre kan ikke velge – må derfor fastsette regler for alderspensjon til uføre administrativt
- Hva med levealdersjustering – uføre kan ikke kompensere ved å jobbe lenger?
- Mer enn 40 prosent av nye alderspensjonister kommer nå fra uførepensjon

«Pensjonsgapet»

Alders- og uførepensjon til 1949-kullet. Uførepensjon=1

- Sorte søyler:
Dagens uførepensjon
- Oransje søyler:
Alderspensjon til
1949-kullet ved uttak i
ulike aldre
- Uførepensjon = 1,0

Hvor stort pensjonsgap tåler systemet?

- Pensjonsreformen gjør det mer lønnsomt å jobbe ...
- ... men også å motta erstatning for tapt arbeidsinntekt
- Uføreytelse etter 62 år:
  - Slipper å ta ut alderspensjon
  - Økt opptjening av alderspensjon(?)
- Uføre vil, med dagens regler, få høyere alderspensjon enn personer som tar ut alderspensjon fra 62 år
- Hvor mye høyere alderspensjon kan uføre få, uten at det gir press på ordningen?

Pensjonsreformen og uførepensjonen

- Dagens uførepensjon beregnes som en forskuttert alderspensjon
- Er det hensiktsmessig å videreføre denne koblingen til pensjonssystemet?
- Dagens uførepensjonsordning har svakheter
  - Komplisert
  - Uoversiktlige konsekvenser av endringer
  - Kan gi svak motivasjon til arbeid

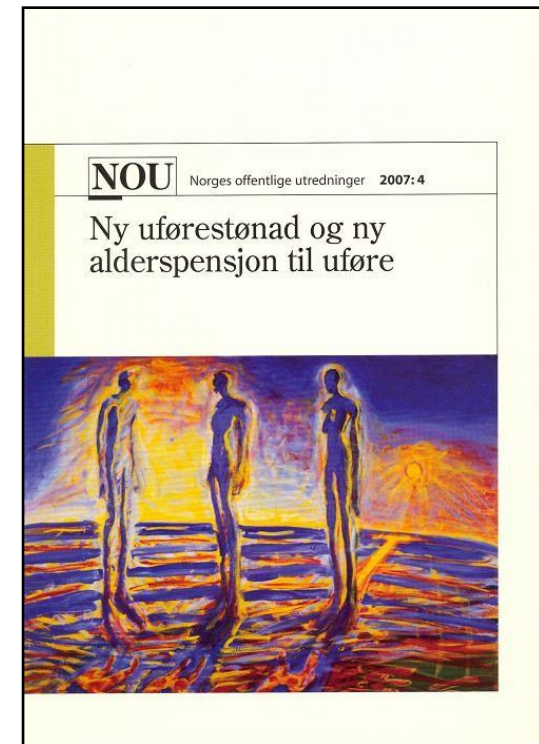
2005:
Pensjonskommissjonen

2007:
Uførepensjonsutvalget

2010:
Lovproposisjon

Disposisjon

1. Status for pensjonsreformen
2. Hvorfor reformere ytelsene til uføre?
- 3. Uførepensjonsutvalgets forslag**
4. Hva skjer 1. januar 2011?

Uførestønnad

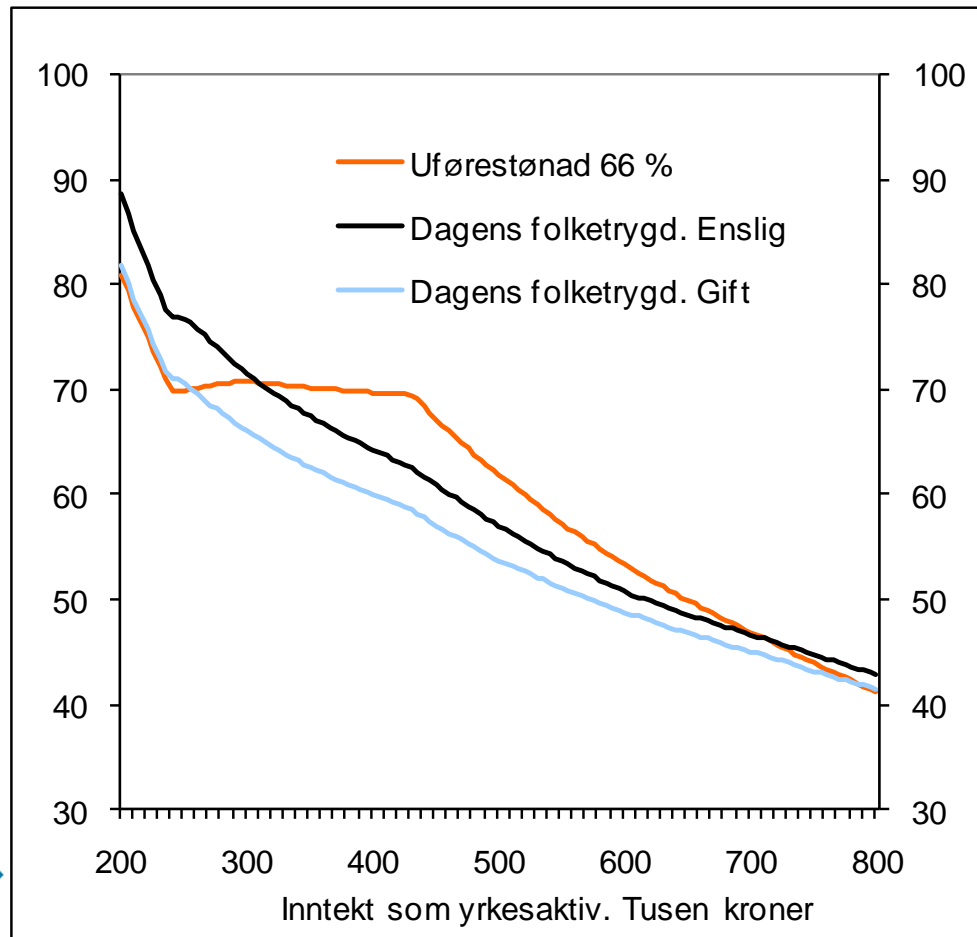
- Enkelt!
- Målrettet!
- Felles beregningsmodell for stønad til personer i yrkesaktiv alder!
- Felles skatteregime for personer i yrkesaktiv alder!

Ny uførestønad: Hovedtrekk

- Beregnes som en prosentandel av tidligere inntekt
- Tidligere inntekt beregnes som gjennomsnittet av inntekten i de 3 beste av de 5 siste årene før uførhet
- Tak på beregningsgrunnlaget: 6 G (437 300 kroner)
- Økt brutto minsteytelse for å kompensere for økt skatt
- Uførestønnen graderes ikke etter sivilstand
- Ikke forsørgingstillegg for ektefelle
- Tillegg til personer som forsørger barn under 18 år
- Proporsjonal avkorting av stønad mot arbeidsinntekt

Virkninger av 66 prosent

Kompensasjonsgrader etter skatt. 2009-regler. %

- Om lag 70 prosent kompensasjon opp til vel 400 000 kroner
- Noe høyere gjennomsnittlig ytelse enn dagens system
- Et mindretall ville derfor ha lavere utmålingsprosent (64)

Innfasing

- Utvalget foreslår at bare **nye** mottakere skal få ny uførestønad etter nye regler
- Eksisterende uførepensjonister skal overføres til nye beregningsregler *slik at de beholder netto stønad*
- Ingen får mer eller mindre enn før: Gevinster og tap er i forhold til en tenkt videreføring av dagens regler

Pensjonsgap: Utvalgets forslag

- Bør – som i dag – ikke være mulig å motta uførestønad og AFP-tillegg samtidig
- Erfaringer fra Sverige viser at det er mulig å leve med et visst pensjonsgap
- Avkorting av stønad mot arbeidsinntekt gjør uførestønad mindre attraktivt
- Bør redusere nivået på alderspensjonen til uføre noe, sammenliknet med dagens folketrygd

Begrenset fare for at tilstrømmingen til uføreordningen skal øke vesentlig

Opptjening av alderspensjon

- Uføre kan tjene opp alderspensjon dels som yrkesaktive dels som mottakere av uførestønad
- Uføre skal, som yrkesaktive, tjene opp alderspensjon i ny opptjeningsmodell på grunnlag av pensjonsgivende inntekt
- Pensjonsgivende inntekt bør være tidligere inntekt (inntektsgrunnlaget for beregning av uførestønad)
- Tak på opptjeningen: 7,1 G (517 500 kroner)

Uttak av alderspensjon: To modeller

Flertallet: **Modell 62**

- Overgang til alderspensjon ved 62 år
- Gi et *uføretillegg* til alderspensjonen
- Uføretillegget skal kompensere for tidlig uttak og manglende opptjening etter 62 år

Mindretallet: **Modell 67**

- Overgang til alderspensjon ved 67 år
- Opptjening til fylte 62 år

Begge modeller kan fleksibelt tilpasses slik at de gir et ønsket nivå på alderspensjonen

Levealdersjustering: Utvalgets forslag

- Ingen levealdersjustering av **uførestønad**
- Bør vurderes en **betinget skjerming** av **alderspensjonen** til uføre fra virkningene av levealdersjustering
  - Hvis yrkesaktive velger lavere alderspensjon, bør også uføre få en tilsvarende nedgang
  - Hvis yrkesaktive velger å arbeide lenger dersom levealderen øker, bør også uføre kunne få noe høyere alderspensjon

Disposisjon

1. Status for pensjonsreformen
2. Hvorfor reformere ytelsene til uføre?
3. Uførepensjonsutvalgets forslag
4. **Hva skjer 1. januar 2011?**

LIKESTILLING: Tenarar tar jobben. **SIDE 7**

KLASSEKAMPEN

Øker mest

Venstresidas dagsavis

Tirsdag 9. mars 2010. Nummer 57. Uke 10. Årgang 42. Løssalg: 20 kroner

A-avis

” Kathryn Bigelow lagar betre testosteron-action enn dei fleste menn. **KOMMENTAR, SIDE 20**

Guri Kulås

” Journalister skriver at sykefraværet aldri har vært høyere. Vi i fagbevegelsen vet at dette ikke er sant. **JOBBER, SIDE 9**

Ommund Stokka

Venter spent

Valgresultatene i Irak lar vente på seg, men prognosene tyder på at at nasjonalforsamlingen vil bli like splittet som den har vært.

SIDE 15

Støtter tv-kanal

Kurdiske Roj TV får støtte av kurdere i Belgia etter raseeringen av kanalens lokaler i Brussel. Angrepet mot Roj TV er et angrep på ytringsfriheten, sier norsk-kurdiske Negar Enayati.

SIDE 12 OG 13

Alderspensjon kuttes med 18 prosent:

SKJÆRER I UFØRES PENSJON

PENSJON: Regjeringen vil kutte pensjonene til de uføre gjennom såkalt levealdersjustering. Lovforslaget vil redusere alderspensjonen med hele 18 prosent.

Uføre kan tape titusener i årlig pensjon. Blir forslaget vedtatt av Stortinget, vil det spare staten for minst 15 milliarder årlig i 2050.

SIDE 8 OG 9

Prop. 82 L

(2009–2010)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven mv. (pensjonsreformen – tilpasninger i reglene for alderspension til mottakere av dagens uførepensjon)

*Tilråding fra Arbeidsdepartementet av 5. mars 2010,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Arbeidsdepartementet legger i denne proposisjonen fram forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven), lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon) og lov 11. desember 2009 nr. 112 om endringer i folketrygdloven mv. (tilpasninger i folketrygdens regelverk som følge av pensjonsreformen). Gjennom lov 5. juni 2009 nr. 32 ble det blant annet innført nye opptjeningsregler, levealdersjustering, fleksibelt uttak fra 62 år og nye regler for regulering av alderspensjon i folketrygden. Nye opptjeningsregler fases gradvis inn for personer født fra og med 1954 til og med 1962 og gjelder fullt ut for personer født fra og med 1963. Fleksibel alderspensjon fra 62 år og levealdersjustering gjelder for alle som er født fra og med 1943, og innføres med virkning fra 2011. Ny regulering innføres fra 2011 med virkning for alle alderspensjonister.

Innføring av fleksibel alderspensjon i folketrygden krever tilpasninger i folketrygdens uførepensjon. Et lovforslag om ny uførestønad og ny alderspensjon til uføre planlegges fremmet i 2010, og ny uførestønad vil dermed ikke kunne tre i kraft samtidig med fleksibel alderspensjon fra 2011. I denne proposisjonen foreslås nødvendige tilpasninger angående forholdet mellom dagens uførepensjon og

alderspension som skal gjelde fram til ny uførestønad trer i kraft. Det foreslås ingen endringer i dagens uførepensjon eller i uførepensjonisters opptjening til dagens alderspensjon. Se nærmere om bakgrunn for forslagene i kapittel 2.

I kapittel 3 foreslås det at dagens uførepensjon fortsatt skal ytes fram til 67 år. Videre foreslås det at personer med gradert uførepensjon skal kunne benytte seg av muligheten til å ta ut delvis alderspensjon før 67 år, men slik at samlet pensjonsgrad ikke overstiger 100 prosent. Ved fylte 67 år opphører uførepensjonen, og uføre omfattes fra dette tidspunktet av det allmenne regelverket for alderspensjon i folketrygden. For personer som kombinerer gradert uførepensjon med gradert alderspensjon, foreslås det at eventuelle rettigheter etter avdød ektefelle medregnes i den graderte uførepensjonen. Fra 67 år, når uførepensjonen opphører, regnes rettighetene med i alderspensjonen.

For personer som ved fylte 67 år mottar uførepensjon på grunn av yrkesskade, beregnes alderspensjonen i dag etter særlige regler dersom dette gir høyere pensjon (yrkesskadefordel). Det foreslås at denne garantien fortsatt skal gjelde fra 67 år og tilpasses fleksibel alderspensjon.

På grunnlag av uføreutvalgets utredning (NOU 2007: 4 Ny uførestønad og ny alderspensjon til uføre) og høringssvarene til denne arbei-

Prop. 82 L (2009–2010)

- Nye, varige regler ikke klare 1.1.2011
- Midlertidige regler fra 1. januar 2011:
  - Beregning av uførepensjon som i dag
  - Personer som har gradert uførepensjon kan ta ut delvis alderspensjon, men sum pensjonsgrad kan ikke være over 100 prosent
  - Overgang til alderspensjon ved 67 år, som i dag
  - Ordinære regler beregning av alderspensjon, dvs ingen spesielle regler for uføre